

Hatvan éve a Margitszigeten

Krúdy Bródyról, Dénes Zsófiának

Domokos Géza grafikái

Nemrég kezembe került a *Literatúrának* — Supka Géza folyóiratának — 1927-es októberi száma. Eppen hatvan éve, hogy napvilágot látott, s íme — gondolom — még ma is akad olvasója. Merő véletlen, hogy éppen én vagyok az: nem tudományos célú kutatószemély, csupán szakmai kíváncsiság vezet, amikor egyik vagy másik antikváriumban lecsapok különféle régi hetilapokra, folyóiratokra. A százéves korában nemrég elhunyt Dénes Zsófia negyvenkét éves volt, alig két éve tért haza bécsi emigrációjából, amikor a margitszigeti platán alatt üldögélve a súlyos betegsége után lábadozó Krúdy Gyulával beszélgetett. Ott történtett ez, ahol mostanában, az újjáépült Ramada Grand Hotel és a Thermál Szálló külföldi vendégei gyönyör-

ködnek az évszázados fák őszi pompájában.

— Gyula bátyám — kezdte a beszélgetést az újságíró —, ha jól tudom, ez idén, október 21-én lesz félszázadik születésnapja. Tán szabad azt mondanom, hogy ez jubiláris év. Van olyan munkája, amin különösebb kedvvel, a maga örömeire dolgozik ebben az ünnepi évben?*

— Van — felelte Krúdy — Bródy Sándor életrajza.

Bródy akkor már három éve nem élt. Hatvanéves korában halt meg.

— Húszéves voltam, amikor megismerkedtem vele — emlékezett Krúdy. — Pesten volt, jobban mondva Budán, sőt Budafokon, a Kutyaavillában. Nagyon elhagyott csárda volt akkoriban még a Kutyaavilla, s én valószínűleg szerelmi bánatomban vetődtem egy nyári délután egyedül oda. Akkoriban örököltem apámtól, gavallérjelölt voltam (ahogyan más ügyvédjelölt) és írni is akkortájt kezdtem komolyabban. A csárdában Bródy Sándor mulatott Fenyő Sándornak, a Magyar Hírlap akkori felelős szerkesztőjének társaságában, két szép és fiatal színinövendéssel. Ezt a két szemrevaló lányt Sándor „úszni” tanította. Estefelé volt, bementek a vízbe... Én is. Nagyon összebarátkoztunk és hajnalban már együtt jöttünk Pestre fiákeron. Négyen a hátsó ülésen és Fenyő Sándor a bakon...

A Literatúrában közölt interjú során szó esett a tudós Lévy Sándor doktorról is, akinek a súlyosan beteg Krúdy élete meghosszabbítását köszönhette. Ő volt az egyedüli — mesélte Dénes Zsófiának az író —, akiben Bródy is bízott, az egyetlen, aki előtt komolyan nyilatkozott. — Nekem azt mondta — folytatta Krúdy —,

nem hiszi el, hogy szívbeteg, mert egyszer már keresztüllőtte a szívét, hát ha a golyó nem ölte meg, csak nem öli meg a szívbillentyű-tágulás...

Annyit még a hat évtizeddel ezelőtti interjúról, hogy a beszélgetés végén az újságíró felolvasta Krúdynak Bródy Sándor egyik kiadatlan versét, amelyet betegen, Bécs mellett a bádeni szanatóriumban írt 1921-ben egy fiatal lány emlékkönyvébe.

Csillag Olgának,
kedves kis vérésemnek,
azaz hitsorsosomnak,
aki velem együtt
Jeruzsálemből jött,
csak én sokkal régebben.
És én már elmenőben is vagyok
a nevezetes Machpéla barlangba,
Abrahám kebelére.
Jó öreg hely, de mégis
csak jobb volna egy fiatalon
nyugtatni ősz fejemet. De
sajnos, ezt már nem lehet.
Oh, gyönyörű lehetőségek,
oh, csak tegnap feljött
jeruzsálemi Csillag!
Mert hogy elmúlt rólam a
ifjúság,
szeretném a szegény öreg, beteg
fejemet
Salamon templomának
megmaradt sziklafalába verni,
és ordítani: Sechotonú!

— A papírlap ott maradt Krúdy Gyula kezében — írta befejezésül Dénes Zsófia. — Nem szeret megindulni, de azért túlsebesen mondja: — Ez szép, nagyon szép. És őszinte. — És megint csak nézi a papírlapot. — Ezt ne csak nekem mutassa meg — mondja azután — ezt írja ki az interjúba...

Meghatoltan olvastam a hat évtizeddel ezelőtti frást a magyar irodalom két jeles alakjának emlékezését egy harmadikról, aki akkor már nem élt.

Nem tudom — tájékozottságom sajnos hiányos —, hogy elkészült-e, megjelent-e valaha, valahol kötetben vagy más formában, egészében vagy töredékesen Krúdy Gyulának a vele készített interjúban említett Bródy-életrajza. Egyébként abban, hogy az emlékező sorokat papírra vettem, nem az a szándék vezetett, hogy netán ismeretlen irodalomtörténeti adatokat hozzak felszínre, csupán a figyelmet akartam felhívni e hat évtizeddel ezelőtti érdekes epizódra.

Vadász Ferenc

* Jóllehet, irodalmi lexikonjaink — az 1927-es Benedek Marcell-féle is —, a Magyar Életrajzi Lexikon is 1878-at jelöli meg Krúdy születése évét, az író megjegyzés nélküli bagyta, nem cáfolta meg a feltételezést, hogy 1927. október 21-én lesz kerekén ötvenéves. Ellenkezőleg, a többi között azt is mondta: „engem manapság éppen az a Bródy vonz, akit ötvenéves korában legjobb korunk láttam és legünnepeltebb írónak ismertem”. Az interjú címe is ez: Az ötvenéves Krúdy és ötvenéves Bródy Sándorról.

A politikai-gazdasági változások ideológiai nyitást is hoztak a szovjet filmforgalmazásban.

Többévi kényszerpihenő után most végre láthatjuk

ALEKSZEJ GERMAN

BARÁTOM, IVAN LAPSIN

című filmjét.

A huszas évek idején játszódnak
Ivan Lapsin - a viráglelkű nyomozó -
hétköznapi, vad kalandjai.

BARÁTOM, IVAN LAPSIN

A heroikus idők hiteles képe
az idej locarnói fesztivál sikerfilmje!

